

basisschool SamSam

samen maken we de school!

Pestprotocol

Inhoud

1. Waarom een pestprotocol
2. Wat is pesten
3. De aanpak van ruzies en pestgedrag
4. Preventieve maatregelen op school
5. Stroomschema aanpak pestproblemen op school
6. Format voor een contract (fase 3 en 4)
7. Nuttige adressen en telefoonnummers

1. Waarom een pestprotocol

Kinderen moeten zich op school vrij en veilig kunnen voelen. Dit is een voorwaarde om je als kind optimaal te kunnen ontwikkelen. Als kinderen gepest worden, wordt hun gevoel van vrijheid en veiligheid ernstig aangetast.

Pesten is een probleem dat in alle geledingen van de maatschappij voorkomt. Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus willen aanpakken.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich niet gewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels. Dit protocol moet duidelijkheid geven aan alle betrokkenen, zodat men weet waar men aan toe is.

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Uiteraard kan in specifieke gevallen altijd met goede redenen worden afgeweken van de procedure.

Het pestprotocol wordt elke twee jaar geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

Leerkrachten en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

2. Wat is pesten

Het verschil tussen plagen en pesten

Elkaar op het schoolplein een duwtje geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om echt pestgedrag. We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het wordt door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen heel goed (hun) en andermans grenzen verkennen en met (allerlei) conflicten omgaan.

De definitie van pesten volgens anti-pestbureau Posicom: "Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen."

Kenmerken van pestgedrag

- Pesten gebeurt berekend, men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Pesten is duurzaam; het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig. (stopt niet vanzelf)
- Pesten is een ongelijke strijd.
- De pestkop heeft geen positieve bedoelingen; hij/zij wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Het pesten gebeurt meestal door een groep (pestkop, meelopers en omstanders) tegenover een geïsoleerd slachtoffer.
- Pesten heeft meestal een vaste structuur; pestkoppen zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers.

Signalen en voorbeelden van pesterijen

- Altijd een bijnaam, niet bij de eigen naam noemen.
- Zogenaamde 'leuke' opmerkingen maken over een klasgenoot.
- Een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven.
- Briefjes doorgeven.
- Beledigen.
- Opmerkingen maken over de kleding.
- Isoleren en negeren.
- Buiten school opwachten, slaan of schoppen.
- Op weg naar huis achterna rijden.
- Naar het huis van de gepeste gaan.
- Bezittingen afpakken.
- Schelden of schreeuwen.
- Pesten via chat of e-mail.
- Gepeste kinderen zijn (vaak) alleen en ze worden uitgesloten door de groep tijdens pauzes.
- Gepeste kinderen lijken geen enkele goede vriend in de klas te hebben.
- Gepeste kinderen vinden het erg moeilijk hardop te praten in de klas, zijn onzeker en/of angstig.
- Gepeste kinderen tonen een plotselinge of geleidelijke verslechtering in schoolresultaten.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit.

- Voortdurend in een niet passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

3. Preventieve maatregelen op school

Het voorbeeldgedrag van de leerkrachten (én de ouders thuis) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden 'opgelost', maar uitgesproken.

Om duidelijkheid te krijgen over 'wat wordt niet geaccepteerd', is het samen in de klas opstellen en afspreken van regels met de kinderen essentieel. Deze regels worden duidelijk zichtbaar in de klas opgehangen.

Daarnaast worden binnen de school de volgende preventieve maatregelen genomen:

- Er worden regelmatig gesprekken gevoerd over pesten en onderlinge relaties in de klas.
- Wekelijkse aandacht voor de sociaal emotionele ontwikkelingen op school in het lesaanbod
- Er worden sova-activiteiten georganiseerd in kleine groepjes voor kinderen die dit nodig hebben.
- Conflicten worden uitgepraat en opgelost (eventueel met hulp van de leerkracht).
- De schoolregels worden door de leerkrachten consequent gehanteerd.
- De leerkrachten vertonen in de omgang met elkaar voorbeeldgedrag naar de kinderen.
- Leerkrachten voeren regelmatig korte gesprekjes met kinderen om na te gaan hoe ze zich voelen op school en in de groep.
- Tijdens de oudergesprekken wordt altijd nagevraagd of het kind met plezier naar school gaat.
- De leerkracht brengt het individuele welbevinden en de groepsdynamiek in kaart aan de hand van instrumenten als: Zien, Kijk, Sociogram, vragenlijsten, eigen observaties.
- Gesignaleerd pestproblemen in de groep worden bij de IB-er gemeld.

4. Aanpak bij ruzies en pestgedrag

De vijfsporenaanpak

Om het probleem goed aan te pakken, is het belangrijk dat alle belanghebbende groepen erbij betrokken worden. De vijfsporenaanpak richt zich op gelijktijdige hulp van de *pester*, de *zwijgende middengroep*, de *gepeste*, de *ouders* en de *leerkracht*. Belangrijk is dat alle groepen het pesten als een probleem zien en er iets aan willen doen. De hulp ziet er voor elke groep anders uit.

Bij een pester moet er gedacht worden aan iemand die fysiek sterker is dan het slachtoffer, neigt naar agressief gedrag en daar weinig controle over heeft. Ze staan vaak positief tegenover (het gebruik van) geweld en zijn in staat klasgenoten te tiranniseren, af te persen, te bedreigen, enzovoorts. Het empathische vermogen van de pester is vaak niet groot. Vaak blijkt dat de pester mogelijk ooit een gepeste is geweest.

Hulp aan de zwijgende middengroep is nodig. Deze hulp kan geboden worden door leerkrachten, maar ook door ouders. Waar het op neer komt, is dat de middengroep duidelijke informatie krijgt over wat pesten is, wat oorzaken zijn, wat gevoelens van de zondebok zijn, etc. Het doel van deze informatieverstrekking is dat de middengroep gaat inzien dat het belangrijk is stelling te nemen, in plaats van blijven zwijgen.

Assertiviteits- of sociale vaardigheidstrainingen kunnen waardevol zijn voor de zondebok, maar voor de pester verandert er niet veel. Hij zoekt een nieuw slachtoffer uit. Het zondebokfenomeen op school geen individueel probleem is, maar een groepsprobleem. Er zijn meerdere belanghebbende groepen: de pester, de zwijgende middengroep, de zondebok, de ouders en de leerkracht.

Begeleiding van een kind dat gepest wordt kan bestaan uit:

- Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen.
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.
- Samen met het kind werken aan oplossingen.
- Gesprek met de ouders van het gepeste kind.
- Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. een sociale vaardigheidstraining.

Begeleiding van een kind dat pest kan bestaan uit:

- Met het kind bespreken welk effect zijn/haar gedrag heeft voor de gepeste.
- Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Wat is/kan de oorzaak zijn van het pesten?
- Zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijv. sociale vaardigheidstraining, Bureau Jeugd Zorg, huisarts, etc.
- Voor impulsieve heethoofden: tel tot tien voordat je reageert.
- Excuses aanbieden: "Sorry dat ik dit heb gedaan, want..... Ik zal voortaan....."

Hulp bieden aan de zwijgende middengroep.

De middengroep wordt betrokken bij het oplossen van het pestprobleem door:

- Met de leerlingen te praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.
- Met de leerlingen te overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.
- Samen met de leerlingen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

Adviezen voor ouders

Ouders van gepeste kinderen

- Neem het probleem serieus. Blijf in gesprek met uw kind. Als uw kind thuiskomt met het verhaal dat hij gepest wordt, doe het dan niet af met opmerkingen zoals: "Blijf dan ook uit de buurt van hem" of "Sla dan terug". Uit onderzoek blijkt dat het meeste effect oplevert om eerst goed te luisteren naar uw kind alvorens u stappen onderneemt.
- Als pesten op straat gebeurt, niet op school, kunt u het beste contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Door complimentjes kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport. Soms is het verstandig om uw kind op een sportclub te doen. Hierdoor leert het kind bijvoorbeeld omgaan met winnen en verliezen. Ook kan uw kind misschien ergens in uitblinken.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.
- Werk samen met de school, maar houdt de grenzen in de gaten. Uw grenzen en ook die van school. Het is niet de bedoeling dat u op school komt om eigenhandig een probleem voor uw kind op te lossen! De inbreng van u is het aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door school. Maak met de leerkracht afspraken over hoe jullie verder gaan. Meestal is het zo dat de leerkracht het bespreekbaar maakt in de groep in algemene zin en praat apart met de dader(s) en eventueel met zijn ouders. Maar wat ook goed werkt is het vragen aan uw kind. Wat vindt hij/zij fijn dat er gaat gebeuren?
- Meestal hebben slachtoffer hun zelfrespect verloren. Dit is afhankelijk van de duur van het pesten. Help uw kind om zijn zelfrespect weer terug te krijgen door alleen de goede dingen die hij doet te benoemen.
- Laat uw kind deelnemen aan sociale vaardigheidstrainingen. Verdere informatie kunt u krijgen
- bij de Intern Begeleider van de school,
- Sta niet toe dat het pesten doorgaat. Uw kind heeft recht op een veilige omgeving op school om zich daar goed te kunnen ontwikkelen.

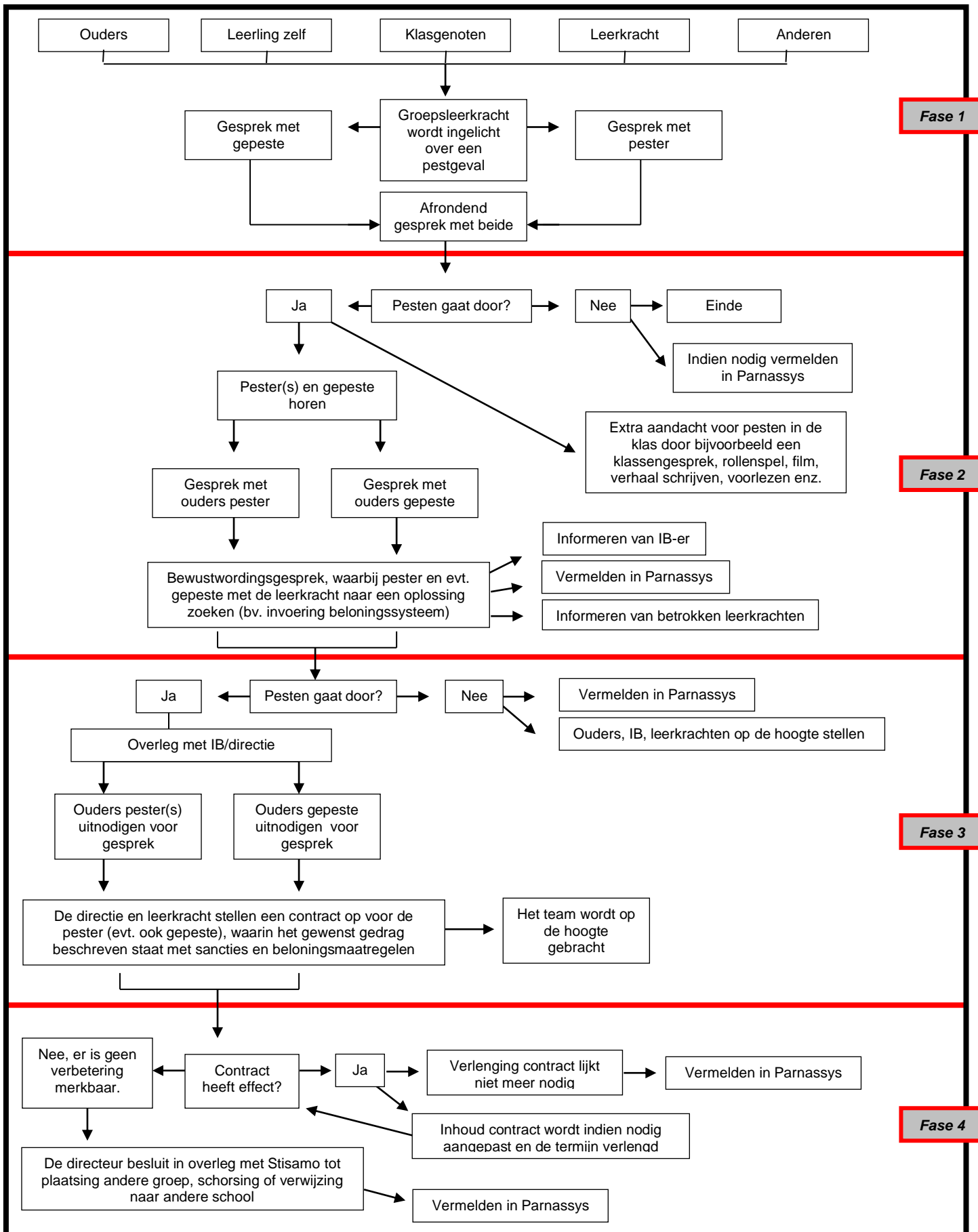
Ouders van kinderen die pesten (zie ook de punten hierboven)

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van school staat.

Alle ouders (zie ook de punten hierboven)

- Neem ouders van gepeste kinderen serieus.
- Stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag, benoem en beloon het goede gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind om voor anderen op te komen.
- Leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.

5. Stroomschema aanpak pestproblemen op school

6. Voorbeeld van een contract (fase 3 en 4)

Dit contract met onderstaande regels gelden:

- op het schoolplein voordat de school begint;
- tijdens schooltijd;
- tijdens het overblijven;
- op het schoolplein na schooltijd bij het naar huis gaan.

Communiceren

- Ik kijk iemand aan als hij/zij tegen me praat.
- Ik zal geen grove woorden gebruiken.
- Ik zal op een nette toon praten.

Respect tonen

- Ik zal op mijn toon letten en niet schelden.
- Ik weet naar wie ik moet luisteren en zal dat ook doen.

Samen spelen

- Ik zal tot 10 tellen als ik boos ben of weg lopen.
- Ik zal tegen andere kinderen niet meer schelden.
- Ik zal kinderen niet bang maken.
- Ik sla niet maar ik praat.

Consequenties bij het overtreden van een regel

Afhankelijk van de regel die ik heb overtreden en de situatie volgt er altijd een sanctie. In de volgende volgorde:

Voor schooltijd:

1. Naar binnen gestuurd worden
2. Niet meer voor 8.25 het schoolplein betreden

Tijdens de overblijf:

1. Weggestuurd worden en in de klas eten (niet naar buiten)
2. Een week niet mogen overblijven
3. Helemaal niet meer mogen overblijven

Na schooltijd:

1. Weggestuurd worden
2. Een week niet op het schoolplein spelen
3. Helemaal niet meer op het schoolplein spelen

Consequenties bij het naleven van de regels:

Aan het eind van elke week heb ik een gesprek met mijn leerkracht. Wanneer ik gedurende een lesweek alle regels goed heb nageleefd zal ik hiervoor beloond worden. Deze beloning kan bestaan uit:

- De conciërge helpen bij het uitvoeren van klusjes in de school.
- Tijdens het werken aan de weektaak een spel spelen met een klasgenoot op de gang.
- Het schoolwerk op de computer maken.

Vervolg

Na 3 weken volgt er een evaluatiegesprek tussen leerling X en de groepsleerkracht en eventueel de directie. Tijdens dit gesprek wordt besproken of het contract wordt verlengd of afgesloten. Wanneer het contract niet of nauwelijks tot gedragsverandering leidt, volgt een schorsing of overplaatsing.

Hierbij beloof ik me aan de opgestelde regels te houden en de gevolgen te aanvaarden bij het overtreden van een regel.

Leerling:

.....

Leerkracht:

.....

Ouder(s)/verzorger(s):

.....

Directie

.....

7. Contactpersonen

De interne begeleiders Leonie Verheggen en Esther Overkleeft vormen het aanspreekpunt waar leerlingen en ouders pestproblematiek kunnen melden. Zij zijn bereikbaar via het telefoonnummer van school of de mail (e.overkleeft@wonderwijs.nl en l.verheggen@wonderwijs.nl) Dit zijn tevens de personen die het anti-pestbeleid op school coördineren.

8. Nuttige adressen en telefoonnummers

Het bestuur heeft een onafhankelijke en externe vertrouwenspersoon Sonja Tettero (sonja@vertrouwszaken.nl)

Kindertelefoon: 0800 – 0432 (gratis). Elke dag te bereiken van 11:00 – 23:00 uur
Internetsite: www.kindertelefoon.nl.

Met vragen over opvoeden en opgroeien van uw kind(eren) kunt u terecht bij het Sociaal Team Overbetuwe (sociaalteam@overbetuwe.nl).

Pestweb.nl: Voor hulp en advies bij pesten op school, voor leerlingen en leerkrachten:
Chris.nl: Chris is er voor alle kinderen en jongeren die anoniem willen praten (chatten of bellen) over problemen waar ze mee rondlopen.
Helpwanted.nl: Advies bij online seksueel misbruik

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals Sociaal Team Overbetuwe, Bureau Jeugdzorg, werkgroep gedrag van het SVOB Passend wijs, de schoolarts of Algemeen Maatschappelijk Werk.